

Girona vista des de fora

Durant onze anys consecutius, el Rotary Club de Girona ha convocat el Premi periòdic Manuel Bonmatí, en memòria del qui fou fundador de la revista *Presència* i president de l'Associació de la Premsa. El guardó va destinat al millor article aparegut a la premsa escrita i relacionat amb la ciutat de Girona.

Durant aquests anys, el premi havia recaigut majoritàriament en escriptors residents a la ciutat, per articles publicats en els diaris locals. I no pas per gust del jurat, sinó per raons òbvies: Girona tenia —té, encara— una limitada projecció periòdica més enllà de les seves pròpies fronteres, i per això els candidats es movien quasi sempre en l'òrbita més propera i immediata.

Enguany el premi —que s'atorga la vigília de Tots Sants— ha sortit dels murs de la ciutat i ha anat a parar a comarques. L'ha obtingut Josep Vicente per l'article «Revisitar Girona», publicat en el setmanari *Ancora* de Sant Feliu de Guíxols. No era, doncs, un gironí el que parlava de Girona, sinó un foraster, i l'article mateix reflectia molt clarament aquest matís: es tractava de la visió d'un visitant ocasional que, havent anat a la ciutat per feina, la redescobria com si no l'hagués vista mai.

L'article de Vicent s'uneix a uns quants textos apareguts fa poc —com ara els del dossier sobre la capitalitat de Girona de la revista *Tosquija* de Vilobí d'Onyar— en els quals es dona de la ciutat una imatge desproveïda dels tics inevitables dels escriptors que hi viuen i dels tòpics dels qui, per estar-ne molt allunyats, la descriuen de memòria. Aquesta Girona dels escrits comarcans és vista de lluny i de prop alhora, amb la distància justa de la coneixença prèvia i del contacte periòdicament reiterat.

En el cas de Vicente, el seu article té un precedent esplèndid: el text que va escriure sobre la ciutat i sobre

el Gironès, l'any 1968, per al volum cinquè de la sèrie *Catalunya Visió*. Al cap de tant de temps, ha tornat a explicar la ciutat amb la sensibilitat i el lirisme que impregnen sempre la seva lúcida contemplació del món. I ha dit, a propòsit d'aquest retorn temàtic, que «la gent de les comarques cada cop visita més Girona perquè és una ciutat que té molt de *feeling*; una ciutat que abans era opaca i ara s'està tornant transparent».

Els de *Tosquija*, en el seu dossier, parlaven també d'una Girona transformada en ciutat de progrés i de cultura, «ciutat educadora on tothom hi és acollit». Un altre foraster que no ens mira de gaire lluny, Oriol Pi de Cabanyes, acaba d'escriure, en el llibre *Cases modernistes de Catalunya*, que «la Girona revellida i levítica, vertebrada per tantes reüllades com tocs de campana, s'ha transformat en els últims anys en una ciutat de colors». Tant de bo que tots aquests elogis no siguin gratuïts, sinó fruit d'una mirada sincera, objectiva i desapassionada. Tant de bo que respongui a un atractiu de Girona que els qui hi vivim som, tal vegada, els últims a descobrir.

Josep Vicente, a l'època en què va escriure *Catalunya Visió*

L'éternel retour d'Antoni Varés

Recordo com si fos ara, d'alguna de les estones passades a l'estudi de l'Antoni Varés, els elogis que va fer-me d'una pel·lícula: *L'éternel retour*, de Jean Delannoy, una versió moderna de Tristany i Isolda segons guió de Jean Cocteau. Entusiasmada, em parlava d'un primer pla amb els rostres dels dos amants ajaguts de costat, i del moviment de càmera que s'allunyava per mostrar els dos cossos sencers. Mai no he pogut veure aquella pel·lícula, però m'han quedat gravats per sempre l'engrescament d'en Varés i la bellesa del títol que ell repetia, fascinat: *L'éternel retour*.

D'Antoni Varés vaig dir, l'any 1954, que sabia superar les limitacions tècniques amb un superàvit d'ànima. Era després de veure-li filmar la pel·lícula *Niños*. L'any 1961, a propòsit de *L'home del sac*, vaig afirmar que havia arribat a la plena maduresa. No podia pas sospitar que moriria cinc anys més tard, quan només en tenia 57, amb tantes il·lusions pendents i amb tantes possibilitats estroncades per sempre.

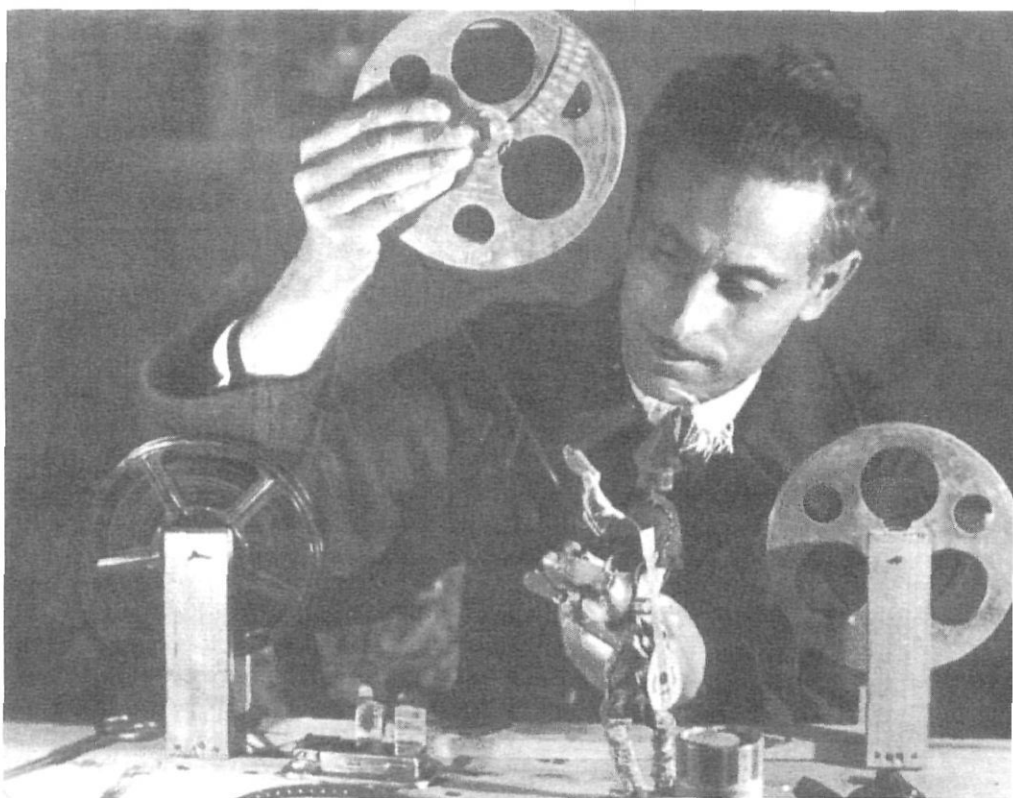
Durant deu anys consecutius, a partir de la mort del cineasta, l'AFIC de Girona convocà el Concurs de Cinema *Amateur* que portava el nom d'Antoni Varés. L'edició del programa i la concessió dels premis eren les ocasions per al seu retorn anual: servien per recordar-lo i per tornar a veure les seves pel·lícules. Després, el concurs es va extingir i el cinema *amateur* també. El nom i l'obra de Varés, desconeguts per les noves generacions, van passar un temps reclosos sense altre ressò que el record dels seus amics.

Però el destí dels bons artistes és el de *L'éternel retour*. L'any 1983, l'obra fílmica de Varés s'incorporava a l'Arxiu d'Imatges del Museu d'Història de la Ciutat. Era un retorn transcendental, perquè assegurava la salvaguarda de les seves pel·lícules, però no s'havia resolt encara la possibilitat que el públic hi accedís.

Ara el nom del cineasta s'incorpora a una altra celebració periòdica: les Jornades Antoni Varés sobre la Imatge i la Recerca Històrica que cada dos anys convoca l'Ajuntament de Girona. La segona edició, d'aquesta tardor, ha propiciat dues

fites importants: d'una banda, les projeccions públiques del material arxivat; de l'altra, la publicació d'uns apunts biogràfics i bibliogràfics i del catàleg sencer de la seva filmografia, amb cinquanta-nou peces degudament registrades i classificades. Traslladat als moderns suports òptics, Varés podrà ser visionat pels estudiosos i projectat per al públic en general.

Però encara hi ha més coses. Perquè el mateix dia en què es feia la primera projecció pública dels films de Varés, jo tenia ocasió d'evocar —en una altra tribuna— la seva condició d'aquarellista singular, amb unes aigües amb nogalina que l'emparentaven amb l'obra de l'Aguilera. I, en l'obertura de les projeccions, Lluís Bonavia al·ludí a una altra faceta mal coneguda: la del Varés cartellista en la millor tradició dels *affiches* francesos durant la seva estada a París. Tot això fa preveure que tornarem a parlar aviat d'ell, i que la seva periòdica actualitat serà de debò, amb una tossuda i feliç intermitència, un *éternel retour*.

Antoni Varés
al seu estudi.

NARCÍS-JORDI ARAGÓ